

संप्रहृष्टो यदा शल्यो दिदित्सुरपि जोवितं । गूढो दुर्योधनस्तत्र दर्शयामास मातुलं ।

तं दृष्ट्वा मद्रराजश्च ज्ञात्वा यत्नञ्च तस्य तं । परिष्वज्याब्रवीत्प्रीत इष्टार्थो गृह्यतामिति ।

॥ दुर्योधन उवाच ॥ सत्यवाग्भव कल्याण वरो वै मम दीयतां । सर्वसेनाप्रणेता वै भवान् भवितुमर्हति ।

॥ वैशम्पायन उवाच ॥ कृतमित्यब्रवीच्छल्यः किमन्यत्क्रियतामिति । कृतमित्येव गान्धारिः प्रत्युवाच पुनः पुनः । १८०

॥ शल्य उवाच ॥ गच्छ दुर्योधन पुरं स्वकमेव नरर्षभ । अहं गमिष्ये द्रष्टुं वै युधिष्ठिरमरिन्दमं ।

दृष्ट्वा युधिष्ठिरं राजन् क्षिप्रमेव नराधिप । अवश्यं चापि द्रष्टव्यः पाण्डवः पुरुषर्षभः ।

॥ दुर्योधन उवाच ॥ क्षिप्रमागम्यतां राजन् पाण्डवं वीक्ष्य पार्थिव । त्वय्यधीनाः स्म राजेन्द्र वरदानं स्मरस्व नः ।

॥ शल्य उवाच ॥ क्षिप्रमेवामि भद्रन्ते गच्छस्व स्वपुरं नृप । परिष्वज्य तथाऽन्योऽन्यं शल्यदुर्योधनावुभौ ।

स तथा शल्यमामन्त्र्य पुनरायात्स्वकं पुरं । शल्यो जगाम कौन्तेयानाख्यातुं कर्म तस्य तत् । १८५

उपसृत्य स गत्वा तु स्कन्धावारं प्रविश्य च । पाण्डवानथ तान् सर्वान् शल्यस्तत्र ददर्श ह ।

समेत्य च महाबाहुः शल्यः पाण्डुसुतैस्तदा । पाद्यमर्घ्यञ्च गाञ्चैव प्रत्यगृह्णाद्यथाविधि ।

ततः कुशलपूर्व्वं हि मद्रराजोऽरिस्तदनः । प्रीत्या परमया युक्तः समाश्लिष्य युधिष्ठिरं ।

तथा भीमार्जुनौ कृष्णौ स्वसौयौ च यमावुभौ । आसने चोपविविशुः शल्यः पार्थमुवाच ह ।

कुशलं राजशार्दूल कच्चित्ते कुरुनन्दन । अरण्यवासादिभ्याऽसि विमुक्तो जयतां वर । १९०

सुदुष्करं कृतं राजन्निर्जने वसता त्वया । भ्रातृभिः सह राजेन्द्र कृष्णया चानया सह ।

अज्ञातवासं घोरञ्च वसता दुष्करं कृतं । दुःखमेव कुतः सौख्यं भ्रष्टराज्यस्य भारत ।

दुःखस्यैतस्य महतो धार्तराष्ट्रकृतस्य वै । अवाप्स्यसि सुखं राजन् हत्वा शत्रून् परन्तप ।

विदितं ते महाराज लोकतन्त्रं नराधिप । तस्मात्क्षोभकृतं किञ्चित्तव तात न विद्यते ।

राजर्षीणां पुराणानां मार्गमन्विच्छ भारत । दाने तपसि सत्ये च भव तात युधिष्ठिर । १९५

क्षमा दमश्च सत्यञ्च अहिंसा च युधिष्ठिर । अद्भुतश्च पुनर्लोकस्त्वयि राजन् प्रतिष्ठितः ।

मृदुर्व्वदान्यो ब्रह्मण्यो दाता धर्मपरायणः । धर्मास्ते विदिता राजन् बहवो लोकसाक्षिकाः ।

स वै जगदिदं तात विदितं ते परन्तप । दिष्ट्या कृच्छ्रमिदं राजन् पारितं भरतर्षभ ।

दिष्ट्या पश्यामि राजेन्द्र धर्मात्मानं सहानुगं । निस्तीर्णं दुष्करं राजंस्त्वां धर्मानिचयं प्रभो ।

॥ वैशम्पायन उवाच ॥ ततोऽस्याकथयद्राजा दुर्योधनसमागमं । तच्च श्रुश्रूषितं सर्वं वरदानञ्च भारत । २००

॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ सुकृतं ते कृतं राजन् प्रहृष्टेनान्तरात्मना । दुर्योधनस्य यद्वीर त्वया वाचा प्रतिश्रुतं ।

एकं त्विच्छामि भद्रन्ते क्रियमाणं महीपते । राजन्नकर्त्तव्यमपि कर्त्तुमर्हसि सत्तम ।

मम त्वेवैतया वीर शृणु विज्ञापयामि ते । भवानिह महाराज वासुदेवसमो युधि ।

कर्णाङ्गुनाभ्यां सम्प्राप्ते द्वैरथे राजसत्तम । कर्षस्य भवता कार्यं सारथ्यं नात्र संशयः ।

तत्र पाण्डोऽङ्गुनो राजन् यदि मत्प्रियमिच्छसि । तेजोबधश्च ते कार्यः सौतेरस्माज्जयावहः । २०५

अकर्त्तव्यमपि ह्येतत् कर्त्तुमर्हसि मातुल ।